

Určovanie príslušnej legislatívy

Na základe ustanovení základného nariadenia č. 883/2004 zamestnanec, resp. samostatne zárobkovo činná osoba, **podlieha a je krytý/á systémom sociálneho zabezpečenia len jedného členského štátu, a to systémom členského štátu, v ktorom vykonáva svoju činnosť.**

Platný pracovný nástroj, ktorý ma pomôcť inštitúciám, zamestnávateľom a občanom v danej oblasti pri určovaní, právne predpisy ktorého členského štátu sa uplatňujú za daných okolností, je Praktická príručka o uplatniteľných právnych predpisoch v Európskej únii, EHP a vo Švajčiarsku.

Výnimky - inštitút vyslania

V prípade vyslaných zamestnancov ide o osoby zamestnané na území členského štátu zamestnávateľom, ktoré tento zamestnávateľ vyslal na územie iného členského štátu vykonávať pre neho prácu. Podmienkou vyslania je skutočnosť, že očakávané trvanie tejto práce neprekročí 24 mesiacov a že daná osoba nie je vyslaná nahradiť inú osobu, ktorá skončila svoju dobu vyslania. čl. 12 a 13 nariadenia č. 883/2004.

Zamestnávateľ môže uplatniť inštitút vyslania, najmä za splnenia týchto podmienok:

- podstatné činnosti (činnosti odlišné od tých, ktoré sú potrebné len na zabezpečenie vnútorného chodu podniku) zamestnávateľ zvyčajne vykonáva na území členského štátu, v ktorom je usadený, pri zohľadnení všetkých kritérií, ktoré sú typické pre činnosti vykonávané daným podnikom,
- pracovnoprávny vzťah k pôvodnému zamestnávateľovi trvá po celú dobu vyslania,
- právo zrušiť pracovnú zmluvu a skončiť pracovný pomer výpoveďou má iba vysielajúci zamestnávateľ,
- vysielajúci zamestnávateľ má právo určiť charakter práce vykonávanej vyslaným zamestnancom (nevzťahuje sa na určenie podrobností týkajúcich sa druhu práce a podmienok jej výkonu, ale rozhodnutia vo všeobecnosti o konečnom produkte alebo o hlavnej službe),
- mzdu za vykonanú prácu je povinný vyplatiť vysielajúci zamestnávateľ, t. j. nejedná sa o prípad, keď zamestnanec vo svojom pôvodnom zamestnaní čerpá pracovné voľno bez náhrady mzdy a v členskom štáte EÚ pracuje v pracovnoprávnom vzťahu k inému zamestnávateľovi.

Podstatná časť činnosti, ktorú osoba vykonáva ako zamestnanec v členskom štáte znamená, že sa kvantitatívne podstatná časť všetkých činností zamestnanca vykonáva v tomto členskom štáte, pričom to nemusí byť nevyhnutne väčšia časť týchto činností. Na určenie toho, či sa podstatná časť činností vykonáva v členskom štáte, sa zohľadňuje v prípade zamestnania pracovný čas a/alebo odmena. V rámci celkového posúdenia podiel nižší ako 25 % znamená, že sa podstatná časť činností nevykonáva v príslušnom členskom štáte.

Inštitút vyslania môže využiť **aj agentúra dočasného zamestnávania**. Je však nutné, aby táto taktiež spĺňala vyššie uvedené podmienky. Je vylúčené, aby hlavnou činnosťou agentúry dočasného zamestnávania bolo iba vysielanie zamestnancov do iných členských štátov.

Samostatne zárobkovo činná osoba môže využiť inštitút vyslania za predpokladu, že bude v inom členskom štáte vykonávať podobnú činnosť ako tú, ktorú zvyčajne vykonáva v Slovenskej republike a očakávané trvanie tejto činnosti neprekročí 24 mesiacov. Samostatne zárobkovo činná osoba musí i počas jej vyslania zachovávať v Slovenskej republike podmienky umožňujúce pokračovanie v činnosti po jej návrate (napr. zachovanie kancelárie alebo priestorov na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti, platenie odvodov do Sociálnej poisťovne, platenie daňových odvodov, trvanie zápisu v profesijnej komore alebo v obchodnom registri...).

Zamestnanci, prípadne samostatne zárobkovo činné osoby sa počas ich vyslania na územie iného členského štátu preukazujú prenosným dokumentom A1 (resp. formulár E101). Tento na základe žiadosti (podanej v dostatočnom časovom predstihu pred vyslaním) a splnenia vyššie uvedených podmienok vystaví príslušná pobočka Sociálnej poisťovne.

Ak bude vyslanie trvať dlhšie ako 24 mesiacov, je možné požiadať o výnimku podľa článku 16 základného nariadenia č. 883/2004 na základe žiadosti. **Výnimky v odôvodnených prípadoch udeľuje v Slovenskej republike Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR** a príslušný úrad v členskom štáte, kam je osoba vyslaná.

Všetky potrebné informácie týkajúce sa vysielania pracovníkov/samostatne zárobkovo činných osôb do členských štátov Európskej únie/Európskeho hospodárskeho priestoru, ako aj vzory tlačív súvisiacich s vystavením prenosného dokumentu A1 nájdete na internetovej stránke Sociálnej poisťovne.

Poznámka: Vo vzťahu k štátom Európskeho hospodárskeho priestoru (Nórske kráľovstvo, Islandská republika a Lichtenštajnské kniežatstvo) a k Švajčiarskej konfederácii sa naďalej uplatňuje nariadenie č. 1408/71. Pre tieto štáty sa naďalej vystavuje formulár E 101 s dobou platnosti na 12 mesiacov.